

**Erasmi a Chokier Tractatus absolutissimus de
iurisdictione ordinarii in exemptos, deque illorum
exemptione ab ordinaria iurisdictione**

Mvltis Pontificvm Decretis, Et SS. Congregationis ... Cardinalium
Declarationibus illustratus ; omnibus in iudicio Civili & foro Ecclesiastico
versantibus perquam utilis ac necessarius ; in duos tomos ab ipso Auctore
distinctus

Chokier, Érasme de

Coloniae Agrippinae, 1684

108. Persona miserabilis, an ab exempto vocari jus possit coram suo
iudice.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61886](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61886)

procuratorem eo casu comparens coram minore excusatur, si coram majore non comparuerit l. 3. §. item Divus ubi glo. ff. de testib. DD. d. ca. comparati de appell. & l. 1. §. bis canabulo ff. de offic. pratoris l. 2. ff. de custod. Reor. dilatare posset hæc quæstio, si usus postulare ex multis, quæ subtiliter adfert Ludovicus Romanus cons. 47. in materia vassalli duorum dominorum, utri potius parere teneatur quo in loco notanda adfert de iure potentiori præventionem, præoccupationem, Gratificationem in iure æquali, similibique farinæ non pauca.

QVÆSTIO CVIII.

Persona miserabilis, an ab exempto vocari in ius possit coram suo iudice.

SUMMARIUM.

1. Quidam exempti vocant suos debitores, coram suis debitoribus.	4. Quibus non possunt renuntiare.
2. Privilegia non derogant clausis in corpore iuris.	5. Neque prorogare.
3. Miserabiles persona habent proprios iudices.	6. Cause miserabilium summaria.
	7. Quæ & quales persona sint miserabiles.
	8. Quid si divites sint.

Dubitando occasionem præbet, quod hæctenus recensuerimus quandam speciem exemptorum esse, cui facultas est vocandi suos debitores in ius coram proprijs eorum iudicibus, ita ut auctor non rei forum, sed reus actoris exempti forum fortia- tur. An & ita privilegiati poterunt personas miserabiles evocare extra eorum provin- ciam, aut coram alijs iudicibus, quam iis speciali iure eiusmodi personis miserabili- us sunt designati.

Minime, licet enim privilegia exemptionum soleant esse amplissima, & habere clausulas prægnantissimas derogantes quibuscumque privilegijs repugnantibus.

Non tamen extendi possunt eiusmodi privilegia ut derogent privilegijs clausis in corpore juris Castrens. & DD. l. 2. §. omnes ff. de iudic. Barb. & DD. Auth. quæ in provincia C. ubi de crimine agi oporteat Rom. cons. 497. col. 4 Fel. c. 1. col. 9. de rescript. & in c. Nonnulli col. 12. & 26. eod. tit. & ita fuisse à sacro Rotæ auditorio decilum in cau- sa Magni Magistræ Maltensis, qui ad suum iudicem evocare volebat personam mi- serabilem refert Marcellus Crescentius decis. 16. de privilegijs.

Habent enim personæ miserabiles speciales iudices à iure sibi designatos l. vi- nza. C. quando imper. inter p. upill. Abbas cap. signific. antib. col. 2. in fin. de officio deleg. & in c. licet ex suscepto col. 3. de foro compet. quibus privilegia extra corpus juris clau- sa non

sa non modo dero... te non censentur, uti ante probatum est, sed ne quidem equi-
 modi personæ miserabiles valentes prudentesque ejusmodi privilegio renuntiare
 non possunt. Fel. c. si diligenti, n. 16. de foro compet. Thesau. ped. dec. 177. Gail. li. 1. obs.
 1. n. 10. privilegium enim illud non est miserabilium personarum, sed superioris, cu-
 jus jurisdictioni subiectæ sunt Bened. c. Raynutius verb. qui cum alijs matrimonium n.
 23 par. 3. de testam. & ideo si persona miserabilis alienum forum proroget, nihil agit,
 sed potest semper ad suum forum recurrere, uti iudicatum refert Ioannes Nemasius
 in Silva nuptiali li. 6. n. 37. Afflictus in q. 9. ff. de iur. iudic. q. 13. Gail. d. n. 40. privilegij enim
 quæ aliquibus ob pietatem conceduntur, non ob meritum, renuntiare non potest
 Oldend. de iure singulari tit. de privilegijs per se. nisi etiam si assertioni huic reclamare vi-
 deatur Iacobus Anthonius Marca de iurisdic. inter Ecclesi. ff. & secularem exercenda
 par. 2. ca. 21. n. 9. Magnus enim est eorum qui vitæ sunt seignioris, uti loquitur Alcia-
 rus l. 4. n. 63. de verb. sig. ex l. cum hi ff. de Transact. in iure favor, & quidem tantus,
 ut rescriptum aduersus eos obtentum non expressa miseræ qualitate qua tenentur
 non subsistat Innoc. c. significantibus de offic. deleg. Card. cons. 128. Col. 3. in fine Fel. in d. c.
 significantibus in verb. allegato & in repet. verb. Miserabilis persona propterea Regula
 per quam actor forum rei sequitur c. si Clericus laic. de foro compet. hinc itatur in per-
 sona miserabili, quia ipsa trahit reum ad suum forum late Anton. de Amatis dec. 105.
 4. dist. 9. n. 77. denique, eorum favore multa speciali iure constituta esse passim tra-
 ditum est, Marant. d. dist. 9. Pro coronide, Quandoquidem hic incidit questio mis-
 erabilium personarum iuvat non nihil excurrere & summatim describere categoriam
 eiusmodi personarum.

- Furiosos l. 1. l. consilio ff. de curatore furiosi.
- Infirmos { corpore } cap. 1. in fine de postulan.
- { aut } Beat. de inop. debitore.
- { animo } capite 9. parte 2.
- Infantes { Barth. l. 1. §. fuit questum.
- Expositos { ff. ad trebellianum. Ioannes de Anania
- Languidos { ff. ad trebellianum. Ioannes de Anania
- Viduas { capitulo 1. num. 24. de infant. exposit.
- Pupillos { Barth. d. l. 1. §. fuit questum.
- Prodigos { Barth. d. l. 1. §. fuit questum.
- Decrepitos { Ioannes de Anania cap. nulli, num. 19. de
- Senes { Iudais.
- Mercatores cum sunt in mercimonijs Anania d. n. 19.
- Peregrinos, Anania d. n. 19. Nevisanus d. lib. 6. n. 29.
- Conversos, Anania cap. iudai, n. 8. de iudais.

Anthonius de Ama-
 tis in decisionib. Rotæ
 Marchæ dec. 105. refert
 inter miserabiles perso-
 nas,

Exhaustos morbo, aco, in summa, Cod. quando imperator.
 Clericos,
 & generaliter omnes qui naturali commiseratione ob fortuna
 na injuriam digni sunt.

Eiusmodi enim personæ in mœore vitam traducunt teste Ovidio l. 1. de Pont.
 Ipse ego fortuna æulis confixus iniquis
 Pectore concipio nil nisi triste meo.

Jacobus verò Anthonius Martha, tractatu de iurisdictione inter Ecclesiasticum
 & secularem exercenda, cap. 21. Extensior est, sub eademque Cathogoria recenset

- Cacos
- Leprosos,
- Servientes Ecclesiis,
- Mercatores gabellis gravatos,
- Adivenas,
- Personas quaslibet Ecclesiasticas.
- Virgines,
- Meretrices.

Sunt enim hæc omnes personæ vite seignioris & commiseratione dignissimæ. Il-
 lud autem negligendum non est, & ex personæ pro miserabilibus habenda sint
 si divites sint, Sunt qui sensuerunt habendas non esse. *Spec. de instrument. edit. §. nunc*
aliqua vers. 73. Petr. de Vbald. Canonie. Episc. c. 10. Sed contrarium est verius, uti
late probat Ioan Nevilanus in Silva Nuptiali li. 6. n. 34. And. Gail. l. 1. observ. 1. n.
40. Quamvis enim ejusmodi persona sit dives, est tamen sub protectione Ecclesiæ
Nevilanus ubi supra n. 35. Quantum enim ad effectum competentis iudicis omnis
vidua indistincte dicitur miserabilis, quia per se non potest stare in iudicio estque
forensium negotiorum expert, qua de re Gelatius Pontifex in c. licet. & cap. defen-
sionis dist. 87. sic rescripsit. defensionis propria desolatis auxilio, & qui suis actib. adesse
pro etatis infirmitate non possunt, exoratum Pontificem decet subvenire. Quia pupillis &
viduistitutionem etiam divinitus iussit impendi. Item, licet omnibus de nobis sperantibus
non debeamus in quantum possumus nos denegare, plus tamen viduarum & orphanorum
causas, & impensius ducimus exequendas Quas tueri à nobis, vel ab omnibus divina mani-
festat assertatio. Denique in c. 1. dist. 87. Viduis & Orphanis Ecclesiæ presidium ima-
plorantibus Episcopi debent adesse, & contra improborum violentias, protectio-
nis patrocinium eis negare non debent. Porro his in locis Pontifex non distinguit
inter divites & pauperes, Ergo nec nos distinguere debemus l. de pretio ff. de Publico
cliana in rem actione.

Et ubi Papa non distinguit, nec nos distinguere debemus. *Rota dec. 9. de concess.*
præbende in antiquis per Capitulum consulisti 2. quest. 5. cap. solita de maiestate &
obedi-

Q^VÆSTIO CIX.
Ordinarius utrum cognoscere possit de delicto subditi sui commissio
in loco exempto,

SUMMARIUM,

1. Exemptio alia immediata, alia mediata.	citare.
2. Ordinarius inquit de delicto subditi in loco commissio.	11. Sententia non habent vires extra territorium.
3. Exceptio iuris tertij non admittitur.	12. Differentia inter imperium merum, mixtum, & iurisdictionem.
4. Locus exemptus & extra territorium nõ procedunt à pari.	13. Categoria meri imperij civilis (viri & canonici).
5. Neque forenses & exempti.	14. Prælatus loci exempti subditum ordinarij punit repertum in loco sua iurisdictionis.
6. Locus in diocesi & de diocesi an sit idem.	15. Locus exemptus largo modo constituit territorium.
7. Exemptio & subjectio qualiter acquiratur.	16. Habens simplicem cognitionem non habet coercionem, decisionem, neque executionem.
8. Nulla est exemptio ab omni superiore.	
9. Inferiores Episcopo non habent territorium.	
10. Prælatus non potest subditum ordinarij	

Q^Uæstio hæc utrum ordinarius cognoscere possit de delicto sui subditi in loco exempto commissio, celebris est & obvia, illius enim investigandæ ac discutendæ occasionem superius perfunctoriè attigimus lib. 2. quæst. 45. nu. 11. 4.
Accidit homicidium nuper in Claustris S. Petri loco exempto civitatis Leodiensis, unde non levis orta est altercatio utri cognitio competeret, an Præposito S. Petri qui isti Ecclesiæ, & claustris præest, an vero ordinario homicidæ.
Cujus decisionem, ne illotis, quod aiunt manibus attingamus, præiudicij loco antemadvertendum est, quæ plures esse exceptionū species, de quibus quantum opus fuit ante tractavimus lib. 1. q. 2. inter quas quo ad hanc quam tractamus materiam, hæc potissima est, alias esse immediatas, alias mediatas, Illas, dico immediatas exemptiones, per quas nullus agnoscitur ordinarius quam summus Pontifex, immediata enim idè est, quia ab omni ordinario eximit, & exemptum subicit immediate summo